

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 13.11.2013 г.
COM(2013) 800 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Годишен обзор на растежа за 2014 г.

{SWD(2013) 800 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Годишен обзор на растежа за 2014 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С годишния обзор на растежа (ГОР) се прави преглед на икономическото и социалното положение в Европа и се определят общи приоритети за политиката на ЕС като цяло през следващата година¹. Заедно с това той дава началото на нов Европейски семестър за координация на икономическите политики, с което се гарантира, че ЕС и неговите държави членки координират своите икономически политики и усилия за насърчаване на растежа и заетостта. Тазгодишните насоки се дават на фона на няколко значителни икономически и политически развития.

Първо, икономическите прогнози, току-що публикуван от Комисията², потвърждават признаците за бавно възстановяване в ЕС. След пет години на много ограничен или отрицателен растеж през второто тримесечие на 2013 г. ЕС регистрира положителен растеж. През 2014 г. се очаква възстановяването да продължи и да укрепва. Очаква се инфлацията да остане ниска. В същото време, както се посочва в доклада към Механизма за предупреждение³, публикуван заедно с настоящия ГОР, видими са първите признаци за уравновесяване на европейската икономика, а редица важни макроикономически дисбаланси са в процес на коригиране.

Кризата стигна своята повратна точка, но започващото възстановяването е все още слабо и нестабилно, а в световната икономика остават фактори на несигурност като спада в търсенето в страните с бързо развиващи се икономики. Все още са налице рискове, свързани с липсата на доверие в устойчивостта на банковия сектор и с високите равнища на държавните дългове. Наследството от кризата, нуждата от намаляване на задлъжнялостта в публичния и частния сектор, фрагментацията на финансовите системи и на кредитните пазари, преструктурирането и приспособяването в някои сектори и високите равнища на безработица ще продължават да тежат върху растежа през предстоящия период. С коригирането на натрупаните макроикономически дисбаланси тяхното въздействие постепенно ще намалее. За да се почувства подобрене на трудовия пазар ще е необходимо време, тъй като през идните месеци се очаква безработицата да остане неприемливо висока в много части на Европа, а социалното положение като цяло остава неблагоприятно⁴. Продължителността и тежестта на кризата създаде затруднения в цяла Европа и особено в страните, които изпълняват програми с коригиращи мерки.

Признаците на икономическо подобрене следва да се приемат като насърчение за запазване на решителните усилия, избягване на рисковете от отстъпление, самодоволство или „умора от реформите“. Най-голямото предизвикателство в момента е да се запази темпото на реформи, за да бъде подобрена конкурентоспособността и за осигуряване на трайно възстановяване. Постепенното възстановяване ще подкрепи търсенето на вътрешния пазар, за което очакванията са да се превърне в основен двигател на растежа. Съображенията за справедливост и яснота относно набелязаните

¹ В приложение 1 е представен преглед на специфичните за всяка държава препоръки, приети от ЕС през юни 2013 г.

Повече информация може да бъде намерена на: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

² http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.htm

³ COM (2013) 790.

⁴ Проект на Съвместен доклад за заетостта, COM(2013) 801.

цели, ще са особено важни за осигуряването на траен успех, ефикасност и приемане от страна на обществото на усилията, положени на национално и европейско равнище.

Второ, настоящият ГОР се публикува едновременно с първото пълно прилагане на новите правила за координацията на бюджетните политики в еврозоната. В средата на октомври всички държави членки от еврозоната, с изключение на изпълняващите програма за макроикономически реформи, трябваше да представят проекти за бюджетни планове за следващата година. Ролята на Комисията е да провери дали държавите членки приемат необходимите мерки за постигане на целите, договорени на равнище ЕС, преди изготвянето на бюджетите да приключи на национално равнище. Подробната оценка на Комисията ще бъде публикувана скоро.

Успоредно с укрепването на икономическото управление на ЕС в ход са дискусиите относно по-нататъшното развитие на Икономическия и паричния съюз (ИПС), както се препоръчва в подробния план на Комисията за постигането на задълбочен и истински икономически и паричен съюз (ИПС)⁵ и в доклада на четиримата председатели, озаглавен „Към истински икономически и паричен съюз“⁶. Създаването на банков съюз, изграден върху строги общи за ЕС правила и по-ефективен режим за надзор и преобразуване на банките, ще бъде от ключово значение за укрепването на финансовата стабилност в Европа. Комисията направи също предложения за укрепването на социалното измерение на ИПС⁷ и публикува съобщения за консултация относно предварителното координиране на важните планове за реформа на икономическа политика⁸ и инструмента за конвергенция и конкурентоспособност⁹.

Трето, новата европейска многогодишна финансова рамка ще започне да се прилага от 2014 г. Освен проектите, провеждани съвместно на равнище ЕС с цел да се даде тласък на иновациите и инфраструктурата в цяла Европа, от европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове) ще бъде мобилизиран инвестиционен капацитет от над 400 млрд. EUR за стимулиране на растежа, инвестициите и заетостта на национално и регионално равнище. Комисията обсъжда приоритетите с държавите членки и предоставя също техническа помощ, за да се гарантира, че оперативните програми могат да започнат бързо. Новите европейски структурни и инвестиционни фондове ще помогнат за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ и ще бъдат използвани в подкрепа на реформите, определени в специфичните за всяка държава препоръки, формулирани на равнище ЕС. За пръв път политиката и финансирането са обединени в нещо, което може да бъде много мощен двигател за растежа, при условие че средствата са съсредоточени върху приоритетите.

Взети заедно, съчетанието от укрепналата система на ЕС за икономическо управление, новата многогодишна финансова рамка на ЕС и политиките на равнище ЕС като окончателното изграждане на вътрешния пазар, свързването на Европа чрез физическа инфраструктура, както и изпълнението на програмата в областта на цифровите технологии, представляват истински напредък в създаването на рамкови условия в ЕС за бъдещ растеж в Европа. Държавите членки следва да изготвят своите национални

⁵ COM(2012)777.

⁶ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf

⁷ COM(2013)690.

⁸ COM(2013)166.

⁹ COM(2013)165.

политики, като вземат изцяло предвид тези инструменти на равнище ЕС. Това не само ще усили въздействието на националните политики, но и ще създаде полезни взаимодействия на равнище ЕС.

В този контекст Комисията счита, че е особено важно да бъде запазен курсът към реформи, започнати през последните години. Макар да запазва същите средносрочни приоритети от миналата година, Комисията предлага тяхното прилагане да бъде адаптирано към променящите се икономически и социални обстоятелства, описани по-горе. ЕС и неговите държави членки следва да запазят, а в някои случаи и да усилят акцента върху постигането на напредък в следните пет приоритетни области с различна степен на внимание, както е описано в останалата част от този текст:

- провеждане на благоприятстваща растежа диференцирана бюджетна консолидация;
- възстановяване на кредитирането на икономиката;
- стимулиране на растежа и конкурентоспособността за днешния и утрешния ден;
- справяне с безработицата и социалните последици от кризата;
- модернизиране на публичната администрация.

Редът на този списък не отразява йерархията на приоритетите. Както показва настоящият годишен обзор на растежа, най-важният приоритет в момента е постигането на растеж и конкурентоспособност. Главното предизвикателство е да се постигне трайно възстановяване.

Преди тези приоритети да бъдат разгледани по-подробно, в следващия раздел се прави преглед на постигнатото до този момент от европейския семестър и се очертават редица области, в които все още са необходими допълнителни политически решения.

2. ЗАДЪЛБОЧАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЕМЕСТЪР

Европейският семестър, чието начало бе поставено през 2010 г., е крайъгълният камък на засилената рамка на ЕС за интегрирана координация и надзор на икономическите и бюджетните политики на държавите членки. Тази засилена рамка се основава на разпоредбите на Пакта за стабилност и растеж, както и на новите инструменти на ЕС за предотвратяване и коригиране на макроикономическите дисбаланси, и обхваща изпълнението на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Рамката започна да дава резултати. В момента се изгражда тясно партньорство между държавите членки и институциите на ЕС, като националните процедури и графици бяха адаптирани, за да е възможно координацията на политиките на равнище ЕС да бъде извършена в предсказуема рамка. В резултат на това държавите членки започнаха важни реформи, като създадоха подходящи условия за завръщане към растеж. В приложението са дадени допълнителни подробности относно изпълнението на специфичните за държавите препоръки.

Значителен напредък бе постигнат в бюджетната консолидация. Националните бюджетни рамки бяха укрепени значително чрез създаването на независими бюджетни органи и определянето на числово изразени бюджетни правила и съществените бюджетни реформи се изпълняват в трудната икономическа обстановка. Тези мерки спомогнаха да бъде стабилизирано повишението на равнището на дълга и подобриха възприятието на финансовите пазари относно устойчивостта на публичните финанси, благодарение на което разликите в лихвените проценти по държавни облигации намаляха. Това допринесе също за запазването на целостта на общата валута и за стабилизирането на финансовата система.

Държавите членки също предприеха важни мерки за реформа на пазарите на труда и за повишаване на тяхната устойчивост, за борба със сегментацията и за повишаване на коефициента на икономическа активност. Специален акцент беше поставен върху политиките за намаляване на неприемливо високите равнища на безработица сред младите хора. Въвеждат се гаранции за младежта, с които да се гарантира, че всички млади хора на възраст под 25 години получават качествено предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в срок от четири месеца, след като са напуснали системата на официалното образование или са станали безработни. Предвид обаче на времевата разлика между реформите, икономическото възстановяване и резултатите на пазара на труда, ще е необходимо време за подобряването на заетостта.

Необходимо е да се направи повече за подобряването на функционирането и гъвкавостта на пазарите на стоки и услуги, например чрез модернизиране на мрежовите индустрии или по-нататъшното отваряне на сектора на услугите с цел насърчаване на растежа и заетостта. Най-уязвимите държави членки изпълняват значителни реформи, а в страните с излишък по текущата сметка, увеличението на заплатите стана по-динамично, което подкрепи търсенето на вътрешния пазар. В няколко държави членки обаче е необходим допълнителен напредък в изпълнението на структурните реформи, за да спомогне за създаването на така необходимите инвестиционни възможности, които ще помогнат за прехвърлянето на ресурси към производството на търгуеми стоки и услуги, повишавайки външната конкурентоспособност и производителността. В някои по-малко уязвими държави членки усилията за реформи бяха по-малко амбициозни, по-бавни или дори бяха отложени. Такъв е случаят по-специално с реформите на пазара на стоки и услуги, които биха могли да подобрят конкуренцията в нетъргуемите сектори, да дадат импулс на инвестициите и да улеснят преразпределянето на ресурсите към нетъргуемия сектор.

В по-общ план, що се отнася до задълбочаването на Европейския семестър като процес, съществуват редица области, в които са необходими по-нататъшни подобрения, за да може новото икономическо управление на ЕС да разгърне пълния си потенциал. Сред тях са:

- по-голяма ангажираност на национално равнище. Изготвянето на националните политики се променя с новото икономическо управление на Европа. Това развитие трябва надлежно да бъде взето предвид в национални процеси, включително чрез укрепване на взаимодействията с европейското равнище. В много държави членки националните парламенти, социалните партньори и гражданското общество трябва да участват по-активно в този процес, за да се

гарантира, че обществото разбира и приема необходимите реформи. Комисията отново препоръчва националните програми за реформи (НПР) и програмите за стабилност и конвергенция (ПСК) да бъдат обсъдени с националните парламенти и всички заинтересовани страни, по-специално социалните партньори и участниците на поднационално равнище.

- по-здрава координация между членовете на еврозоната. Спешността на кризата и недостигът на време попречи до този момент на еврозоната да премине от логика на специфични за всяка държава препоръки към логика на политически мерки и реформи, които са необходими за правилното функциониране на общата валута като цяло. Тъй като икономиката се подобрява, повече време следва да се отделя на предварителната координация на ключовите икономически политики в еврозоната. В настоящия ГОР бяха установени проблеми, свързани с производителността и конкурентоспособността, слабости в пазара на труда и на продуктите пазари, към които еврозоната трябва да подходи цялостно — премахването на сковаността в някои държави членки може да създаде нови възможности за тях и за всички други държави членки.
- по-добро прилагане на специфичните за всяка държава препоръки. Държавите членки отговарят за вземането на решения относно комбинацията от политики, която най-добре съответства на техните национални системи, но те следва също, по-специално тези, за които еврото е обща валута, да вземат политически решения, които отразяват по-широките интереси на техните партньори в ЕС. Става дума за отговорността на правителства да осъзнаят, че решения, взети в други държави, са от общ интерес, и да започнат открит многостранен процес на вземане на решения в рамките на съществуващите институционални рамки. В своя план за ИПС¹⁰ и последвалото го съобщение¹¹ Комисията изложи идеи за това как да бъдат създадени по-силни стимули за изпълнение благодарение на споразумения, сходни с договорните, в комбинация с финансиране, предназначено да спомогне за осъществяването на ключови реформи. Тя предложи, след като бъдат приети специфичните за всяка държава препоръки, а именно за намиращите се в процедура при макроикономически дисбаланси (ПМД), държавите членки да предложат договорни споразумения. Те ще бъдат доброволни съгласно превантивната част на ПМД и задължителни съгласно нейната корективната част (когато отговарят на плана за коригиращи действия, определен в Регламент № 1176/2011). Комисията предложи също договорните споразумения да бъдат придружени от финансова помощ, за да се спомогне на държавите членки да ги прилагат по-бързо и по-пълно, отколкото би било възможно без допълнителна финансова подкрепа.

Комисията счита, че е настъпил моментът да се действа по описаните по-горе три области, за да укрепне ефективността на икономическите механизми за управление. На своето заседание от октомври 2013 г. в рамките на Европейския съвет имаше съгласие някои от тези въпроси да бъдат разгледани повторно на декемврийското му заседание от 2013 г. Комисията ще даде своя принос към тази среща под формата на принципи, които биха могли да бъдат договорени, а след това развити през 2014 година.

¹⁰ COM(2012)777.

¹¹ COM(2013)165.

3. ПРОВЕЖДАНЕ НА БЛАГОПРИЯТСТВАЩА РАСТЕЖА ДИФЕРЕНЦИРАНА БЮДЖЕТНА КОНСОЛИДАЦИЯ

С течение на времето напредъкът в бюджетната консолидация стана видим. Последните статистически данни показват, че в ЕС бюджетните дефицити намаляват в номинално изражение от 6,9 % от БВП през 2009 г. до 3,5 % през 2013 г. В структурно изражение — при отчитане на цикличните изменения в икономическата ситуация без еднократните и другите временни мерки, напредъкът през последната година е от порядъка на 0,6 процентни пункта от БВП. Освен това се очаква равнището на дълга да достигне своя връх през 2014 г. и да намалява от 2015 г. нататък. Това, заедно с други политически мерки, взети на равнище ЕС и на национално равнище, намали напрежението на пазарите на държавни облигации и в много случаи означава, че темпът на консолидацията може да стане по-умерен. Създаването на възможности за бюджетно маневриране е необходимо също с оглед на увеличаващите се разходи, свързани със застаряването на населението на Европа.

Процесът на консолидация е осезаем на национално равнище. Редица държави членки вече постигнаха стабилни бюджетни позиции. В същото време, след Латвия преди повече от година очаква се през декември 2013 г. Ирландия да прекрати своята програма с корекционни мерки, Испания да завърши своята програма за реструктуриране на банките в началото на 2014 г., а Португалия да приключи своята програма с корекционни мерки в средата на 2014 г. Тези примери показват, че добре насочените програми за помощ могат да помогнат на отделните държави да се завърнат успешно на пазарите и да задоволяват своите нужди от финансиране.

Независимо от отбелязания напредък във връщането към стабилни публични финанси, равнищата на дълга в повечето държавите членки остават високи. Ето защо от решаващо значение е да бъде запазен курсът към препоръчаната от Комисията стратегия за благоприятстваща растежа, диференцирана бюджетна консолидация. Тъй като оставащите нужди от консолидация в момента са по-малки, отрицателното въздействие върху растежа също следва да бъде намален. Цялостното подобрене на бюджетното и финансовото положение, благодарение на което политическите мерки не са толкова неотложни, ще даде възможност на държавите членки да разработят по-добре консолидационни програми и да обърнат по-голямо внимание на тяхното качество и състав, както и на влиянието на бюджетната политика върху растежа, ефикасността на публичния сектор и социалната справедливост. Макар консолидацията чрез намаляване на разходите да е за предпочитане, акцентът следва да бъде поставен върху цялостната ефективност и върху благоприятстващата растежа комбинация от разходни и приходни мерки. Освен това мерките за консолидация следва ще бъдат допълнени от други мерки за засилване на потенциала за растеж, тъй като за обезпечаването на бюджетна устойчивост са необходими силни икономически показатели.

За държавите със сравнително високи данъчни ставки намаляването на равнищата на разходите или разширяването на данъчната основа и премахването на нецелесъобразните освобождавания от данъци вместо увеличенията на данъчните ставки са ефективни начини за внасянето на сигурност в публичните финанси, без това да спъва потенциала за растеж. За държавите членки с по-големи възможности за бюджетно маневриране Комисията препоръчва мерки за насърчаване на частните

инвестиции, потреблението и благоприятстващите растежа публични инвестиции при спазване на Пакта за стабилност и растеж. Сред тези мерки са например повишаването на ефикасността на публичните разходи, включително чрез модернизиране на публичната администрация, даване на предимство на публичните разходи, укрепващи потенциала за икономически растеж, намаляване на данъците и намаляване на вноските за социални осигуровки. Това също следва да спомогне за уравнивяването на икономиката на ЕС.

Що се отнася до разходите, държавите членки трябва да потърсят начини за защита и насърчаване на дългосрочните инвестиции в образованието, научните изследвания, иновациите, енергетиката и борбата с изменението на климата. Особено внимание трябва да се обърне на запазването или разширяването на обхвата и на ефективността на услугите по заетостта и активните политики по заетостта, като например обученията на безработни лица и схемите за „гаранция за младежта“. В същото време е налице повсеместна необходимост от подобряване на ефикасността и финансовата устойчивост на системите за социална защита, особено на пенсионните и здравните системи, като същевременно трябва да се повиши тяхната ефективност и адекватност при посрещането на социалните нужди и осигуряването на основните социални предпазни мрежи. В много страни пенсионните реформи следва да бъдат извършени чрез систематично обвързване на законоустановената пенсионна възраст с очакваната продължителност на живота.

Що се отнася до приходите, данъчната тежест се увеличи вследствие на кризата. Данъчните системи трябва да бъдат реформирани чрез разширяване на данъчната основа и изместване на данъчната тежест от труда към данъчни основи, свързани с потреблението, собствеността и замърсяването. Вредните за околната среда субсидии следва да бъдат намалени. Спазването на данъчното законодателство също следва да се подобри чрез борба с данъчните измами и с отклонението от данъчно облагане, чрез координирани действия за справяне с проблема с агресивното данъчно планиране и данъчните убежища, чрез по-висока ефективност на данъчната администрация и опростяване на процедурите за спазване на данъчното законодателство.

В своята оценка на проектите на националните бюджетни планове за 2014 г. Комисията потвърждава решимостта на държавите членки да запазят темпа на бюджетна консолидация в съответствие със специфичните за всяка държава препоръки. Окуражително е също да се види, че като част от новите правила на ЕС, националните бюджетни рамки бяха подсилени с икономически прогнози и цифри за бюджета, които вече подлежат на независими прегледи. В резултат на това прогнозите на държавите членки са по-близки до тези на Комисията и на международни организации като МВФ и ОИСР. Това повишава прозрачността и доверието в националните и европейските процеси на вземане на решения.

Комисията определи следните приоритети:

Бюджетната консолидация следва да се състои от съчетание от разходни и приходни мерки, благоприятстващи растежа, с по-силен акцент върху качеството на публичните разходи, и от модернизация на администрацията на всички равнища. При наличие на по-големи възможности за бюджетно маневриране

следва да бъдат стимулирани частните инвестиции и потреблението, например чрез намаляване на данъците и на вноските за социално осигуряване.

Дългосрочните инвестиции в образованието, научните изследвания, иновациите, енергетиката и борбата с изменението на климата следва да бъдат защитени, а нуждите на най-уязвимите групи в нашето общество следва да бъдат задоволени.

Данъците трябва да бъдат замислени така, че да благоприятстват растежа чрез разширяване на данъчната основа и изместване на данъчната тежест от труда към данъчни основи, свързани с потреблението, собствеността и замърсяването.

4. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА КРЕДИТИРАНЕТО НА ИКОНОМИКАТА

Признаците на подобрене на условията за финансиране, забелязани през миналата година, станаха по-явни и финансовите пазари се оказаха сравнително спокойни. Все още обаче има рискове и кредитните условия за предприятията са далеч от нормализиране.

Освен това финансовата фрагментация на пазара доведе до големи разлики в лихвените проценти по заемите за предприятията и домакинствата в целия ЕС, като в някои държави членки те са два пъти по-високи в сравнение с други, а обемът на заемите и възможностите за финансиране се различават силно между потенциалните кредитополучатели в зависимост от държавата, в която се намират. Според проучване¹² на ЕЦБ относно достъпа на МСП до финансиране 85 % от германските МСП, които са поискали кредит през втората половина на 2012 г., са го получили в пълния му размер, докато средната стойност за страните от Южна Европа е била малко над 40 %, а в Гърция само 25 %. Тези разлики в достъпа до кредит не могат да се обяснят единствено с разликите в преобладаващите икономически условия.

Гарантирането, че банковият сектор функционира правилно при отпускането на финансиране за производствена дейност, е от съществено значение за поддържането на икономическото възстановяване. Много вече бе направено за подобряване на регулирането и надзора на банките и самите банки предприеха действия за реструктуриране на своите счетоводни баланси и за привличането на капитали, с които да покрият новите стандарти.¹³ Въпреки това протичащият в момента процес на оздравяване на счетоводните баланси в банковия сектор, който играе доминираща роля във финансовото посредничество, отчасти обяснява по-ограничената способност на Европа да се съвземе след кризата. В процеса на оздравяване на балансите на банките последните отговарят за намирането на решенията с участието на частния сектор, като само в краен случай следва да се прибегва до публични средства. В този контекст в новите насоки на Комисията за държавните помощи е предвидено подходящо равнище на споделяне на тежестта с акционерите на банките, когато банките трябва да бъдат рекапитализирани с публични средства.

¹² Европейска централна банка (2013 г.), Доклад за резултатите от проучването на достъпа на МСП до финансиране в еврозоната, октомври 2012 г. — март 2013 г.

¹³ Вж. Директива 2013/36/ЕС и Регламент № 575/2013, ОВ L 176, 27.6.2013 г.

На равнище ЕС бяха направени важни и необходими стъпки за определянето на подходящи рамкови условия и за възстановяването на отпускането на заеми за икономиката. Окончателното изграждане на същински банков съюз е основният елемент от отговора на ЕС. Той е важен не само за стабилността на еврозоната, но и за функционирането на единния пазар и за преодоляването на нарастващата фрагментация на финансовите пазари. Неотдавнашното споразумение за създаване на единен надзорен механизъм за банките беше първата голяма стъпка към създаването на банков съюз. От съществено значение е да бъде направена следващата стъпка, като се постигне споразумение за единен механизъм и фонд за преобразуване на банките. При подготовката на прехвърлянето на ЕЦБ на мандат за надзор, бе започната цялостна оценка с цел увеличаване на прозрачността по отношение на оздравяването на счетоводните баланси на банките, откриване и отстраняването на оставащи евентуални слабости, с което да се подобри доверието на пазара. Това следва да спомогне за ускоряване на процеса на оздравяване на счетоводния баланс и за създаване на условия за стабилно и устойчиво възобновяване на растежа на кредитирането. Освен банковия сектор в резултат на кризата домакинствата и предприятията в много държави членки остават прекомерно задлъжнели и все още е необходимо да намалят своята финансова задлъжнялост.

На равнище ЕС също бяха приети конкретни мерки, за да бъде улеснен достъпът на МСП до финансиране¹⁴. С подкрепата на европейските структурни и инвестиционни фондове (ESIF) наличното финансиране за МСП чрез финансови инструменти, основани на ливъридж, следва да се удвои средно за периода 2014—2020 г. в сравнение с периода 2007—2013 г., с което ще се помогне особено на държави, в които условията за финансиране остават тежки. Освен това Комисията и ЕИБ работят по разширяването на съвместните финансови инструменти за споделяне на риска с цел привличане на финансови средства от частния сектор и на инвестиции от капиталовия пазар в МСП. Тези инструменти трябва да започнат да функционират през януари 2014 г.

Приоритетите на национално равнище ще се различават в отделните държави. В редица държави е необходимо по-строго наблюдение на частния дълг и на свързаните с него финансови рискове като балоните на пазара на недвижими имоти. Това включва намаляване на стимулите в корпоративното облагане към финансиране чрез задлъжняване и преразглеждане на някои аспекти на данъчните схеми, които увеличават склонността на домакинствата към задлъжняване, обикновено чрез данъчни облекчения за ипотeki, както и подобряването на процедурите по несъстоятелност на физически и юридически лица¹⁵. Следва да се насърчават нови форми на финансиране

¹⁴ Редица скорошни или предстоящи законодателни мерки на ЕС също ще помогнат на МСП да получат достъп до източници на финансиране в Европа: Регламентът за „Европейските фондове за рисков капитал“, който е в сила от юли 2013 г., ще улесни трансграничното набиране на средства и създаването на истински вътрешен пазар за фондове за рисков капитал; предложената директива относно пазарите на финансови инструменти (ДПФИ), които имат за цел да помогнат за развитието на фондови борси, специализирани в МСП, и предложението за изменение на директивата за прозрачността, която ще осигури по-надеждна информация относно дружествата, допуснати до борсова търговия, ще направи МСП по-привлекателни за инвеститорите; преминаването до 1 февруари 2014 г. към единната зона за плащания в евро (SEPA), която следва да обхване повечето кредитни преводи и директни дебити, ще подобри ефикасността на платежни системи в еврозоната.

¹⁵ Тези въпроси са разгледани в съответните специфични за държавите препоръки и, когато е уместно, в доклада за механизма за предупреждение.

като алтернатива на банковото финансиране, например опции за рисков капитал, развитието на облигации на МСП и алтернативни фондови борси¹⁶.

Комисията определи следните приоритети:

Преструктуриране и оздравяване на банките: това включва бързо приемане и въвеждане на банковия съюз, укрепване на капацитета на банките да управляват рисковете в съответствие с новите правила за капиталовите изисквания и подготовка за проверките на качеството на активите и тестовите за устойчивост.

Намирането на алтернативи на банковото финансиране, включително опции за рисков капитал, развитието на облигации на МСП и алтернативни фондови борси.

Внимателно наблюдение на равнищата на частния дълг и на свързаните с него финансови рискове като балоните на пазара на недвижими имоти, както и въздействието на процедурите по несъстоятелност на физически лица, когато е необходимо. Сред тях са и схемите, създаващи стимули за финансиране чрез задлъжняване.

5. СТИМУЛИРАНЕ НА РАСТЕЖА И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА ЗА ДНЕСНИЯ И УТРЕШНИЯ ДЕН

В резултат на кризата в цяла Европа се извършва важно реструктуриране. Тъй като предприятията и домакинствата намаляват прекомерната задлъжнялост и производствените фактори се преориентират към по-продуктивни сектори на икономиката, растежът се завръща. Двигател на растежа вече е вътрешното, а не външното търсене. В същото време започва да става ясно, че неговият състав ще бъде и трябва да бъде различен в сравнение със състава от преди точно десет или пет години. Освен това глобализацията и техническият прогрес водят до нови изменения. Възстановяването в Европа не означава връщане към статуквото, а намирането на нови източници на растеж и конкурентоспособност за европейската икономика в дългосрочен план, с икономически дейности с висока производителност и използващи интензивно знания. Това личи добре от все по-голямата интеграция на промишлеността на ЕС в световните вериги за създаване на стойност, което ще спомогне за укрепването на промишлената база на Европа и изисква отворени и свързани пазари на стоки и услуги, инвестиции в областта на научните изследвания и иновациите и подходящо квалифицирана работна ръка.

В значителен брой държави членки високото равнище на частния дълг все още спъва икономическия растеж. Това означава, че предприятията нямат възможност да инвестират в производствени дейности, а покупките на потребителите са ограничени. Липсата на гъвкавост на пазара на труда и на продуктовете пазари пречат на корекциите в конкурентоспособността, ефикасното разпределение на ресурсите и в

¹⁶ Комисията направи конкретни предложения в своята Зелена книга, озаглавена „Дългосрочно финансиране на европейската икономика“ (COM(2013)150, 25 март 2013 г.).

повишаването на производителността и отчасти обясняват различията в равнищата на потенциалния растеж между отделните държави членки.

В момента настъпва важна промяна в държавите, които са започнали дълбоки структурни реформи. Забелязват се признаци на зараждащ се преход на икономическите дейности от нетъргуемия към търгуемия сектор, по-специално в държавите членки, които не могат да използват инструмента „обменен курс“. Пример за това е увеличението на износа и намаляването на дефицитите по текущата сметка в няколко държави. За тези тенденции помогнаха корекциите на разходите за труд като част от по-широката стратегия за повишаване на конкурентоспособността и на производителността в икономиката. За подобряването на резултатите от износа в отделни държави помогна също амбициозната търговска политика на равнище ЕС.

В специфичните за отделните държави препоръки се определят редица приоритетни реформи на пазарите на стоки и услуги, като същевременно се взема предвид необходимостта графикът на реформите да бъде съобразен с националната конюнктура и се изтъква необходимостта от отваряне на пазарите на услуги, например чрез внимателно проучване на регулаторните ограничения, включително на ограниченията за достъп до регулирани професии. Окончателното изграждане на вътрешния пазар на енергия до 2014 г. ще играе важна роля за намаляването на разходите за енергия и за повишаването на икономическата ефективност на схемите за подкрепа на енергията от възобновяеми източници. Може да се направи повече за подобряването на ефективността на мрежовите индустрии и за стимулирането на иновациите и научните изследвания. Повишаването на ефективността при използването на ресурсите и намаляването на зависимостта на ЕС от външни енергийни източници трябва да бъде част от стратегията на ЕС за растеж. Между държавите членки има различия, например в управлението на водите и отпадъците, които спъват разгръщането на значителния потенциал за растеж на зелената икономика. Макар вероятно да е необходимо време преди да бъдат постигнати резултати благодарение на тези реформи, тяхното изпълнение е от съществено значение за възстановяването на Европа и за укрепването на потенциала за растеж.

За въздействието на тези реформи значително допринасят икономите от мащаба на единния европейски пазар, а за това помагат по-добрите физически и цифрови връзки и подходящата защита на данните¹⁷ в целия континент. В момента се следват няколко важни работни направления¹⁸: амбициозното прилагане на Директивата за услугите би трябвало да стимулира вътрешното и трансграничното предлагане и търсене; предложенията на Комисията за по-интегриран единен пазар на далекосъобщения следва да бъдат приети приоритетно, за да се даде тласък на сектора, за развитието на онлайн икономически дейности и за постигането на по-справедливи цени; завършването на основните коридори от трансевропейската транспортна мрежа, подобряването на трансграничните връзки, както и модернизирването на съществуващата инфраструктура, премахването на ограниченията за достъп до пазара, особено до пристанищните и железопътните услуги, ще са от полза за интеграцията и конкурентоспособността на транспортния сектор и логистиката.

¹⁷ Вж. предложението на Комисията за общ регламент относно защитата на данните COM(2012) 11.

¹⁸ Повече информация се съдържа в доклада за единния пазар, публикуван с настоящия годишен обзор на растежа.

Европейските научни изследвания и иновации са възпрепятствани от фрагментирането и неподходящите рамкови условия. Публичният и частният сектор не си сътрудничат достатъчно. Неспособността резултатите от научните изследвания да се изразят в стоки и услуги, както и увеличаващите се несъответствия между търсените и предлаганите умения се отразяват особено на секторите с по-интензивно ползване на знания. Тези отрицателни тенденции могат да бъдат спрени чрез ускоряване на реформата на националните системи за научни изследвания в съответствие с предложеното Европейско научноизследователско пространство. В същото време нови форми на сътрудничество могат да допринесат за укрепване на водещата роля на Европа в света. Прилагането на новите програми на ЕС за научни изследвания и иновации, сред които „Хоризонт 2020“ и Програмата за конкурентоспособност на предприятията и за МСП, ще спомогне за изграждането на публично-частни партньорства в ЕС в областта на НИРДИ и за модернизирането на националните системи за научни изследвания и иновации.

Комисията определи следните приоритети:

Пълно прилагане на третия енергиен пакет през 2014 г. и подобряване на икономическата ефективност на схемите за подпомагане на енергията от възобновяеми източници. Насърчаване на ефективното използване на ресурсите чрез подобряване на управлението на отпадъците и водите и чрез подобряване на енергийната ефективност.

Подобряване на изпълнението на Директивата за услугите, включително чрез внимателно проучване на ограниченията, засягащи достъпа до регулирани професии и, когато е уместно, тяхното заместване с по-малко ограничителни механизми.

Ускоряване на процеса на модернизиране на националните системи за научни изследвания в съответствие с целите на Европейското изследователско пространство.

6. СПРАВЯНЕ С БЕЗРАБОТИЦАТА И СОЦИАЛНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОТ КРИЗАТА

Социалните последици от кризата все още се усещат силно. Безработицата остава безпрецедентно висока — 11 % средно в ЕС (през юли 2013 г.) и 23,4 % сред младите хора. Тези проценти се различават значително в Европа, което води до все по-големи различия в заетостта и социалните резултати между държавите членки. Предвид на времевата разлика между икономическото възстановяване и неговото въздействие върху заетостта не се очаква бързо подобрение на ситуацията, а неравенствата могат да се увеличат. Кризата се отрази особено отрицателно на хората в най-неравностойно положение и делът на изложените на риск от бедност нарасна до 25 % в ЕС. Това включва и нарастващ риск от структурна безработица, както и по-голям брой напускащи пазара на труда. Тези рискове биха могли да имат значително отрицателно въздействие върху потенциала за растеж на ЕС.

Възстановяването на пазара на труда в Европа и на нейната социална структура ще отнеме време и ще им е необходимо съживяване, докато икономиката излиза от

кризата. Непосредствен приоритет трябва да стане амбициозното прилагане и проследяване на реформите по отношение на функционирането на пазара на труда, така че участието в него да се увеличи. Това включва също насърчаване на източници за разкриване на работни места в секторите, бележещи подем, поддържане на пригодността за заетост на работната ръка, включително на дългосрочно безработните и най-уязвимите групи чрез активно подпомагане и обучение на безработните, така че да се гарантира, че социалните предпазни мрежи изпълняват напълно своята роля. В контекста на застаряваща работна ръка, за по-дълги и пълноценни кариери са необходими адекватни умения и учене през целия живот, благоприятна работна среда, както и преодоляване на въздействието от разликата в заплащането между мъжете и жените и от по-краткия трудов стаж върху пенсионните права на жените. Достъпът до услуги на приемливи цени за полагане на грижи ще помогне за икономическата активност на жените. По-активното участие на социалните партньори в съответствие с националните практики и традиции е от основно значение за изготвянето и прилагането на политическия отговор.

Държавите членки предприеха няколко важни реформи за модернизирането на своите пазари на труда и за повишаването на коефициента на икономическа активност. Положителното въздействие на тези реформи следва да започне да се проявява с подобрието на макроикономическата среда.

С цел да се стимулира разкриването на работни места трябва да се предприемат действия за намаляване на данъчната тежест върху труда като част от общите усилия за изместване на данъчната тежест, особено при ниско платените и младите работещи; да се гарантира, че измененията на работната заплата отговарят на производителността, като по този начин помагат на разходната конкурентоспособност и на съвкупното търсене; да продължи модернизирането законодателство за защита на заетостта, за да бъде отстранено оставащото сегментиране на пазара на труда и да се засили борбата срещу недеклаирания труд. Преминаването към по-екологична икономика, цифровият сектор и услугите в областта на здравеопазването са области, в които ще бъдат създадени значителни възможности за работа през следващите години. Необходимо е да се разработят стратегически рамки, в които политиките в областта на пазара на труда и на уменията играят активна роля в подпомагането на създаването на работни места в тези сектори, както и при предвиждането и приспособяването към нови форми на растеж. Мобилността на работната ръка, в това число трансграничната, ще се възползва от засиленото сътрудничество и от укрепването на мрежата EURES, което ще помогне на предприятията и на търсещите работа да намерят възможности в други държави членки.

Необходими са също така мерки за подобряване на уменията и на резултатите от образованието. ЕС все още изостава от своите цели за 2020 г. по отношение на дела на завършилите висше образование и намаляването на броя на преждевременно напускащите училище. Освен това според ОИСР 20 % от работната ръка на ЕС все още изпитва сериозен недостиг на умения, сред които слаба грамотност и ниски математически умения. 25 % от възрастните също не разполагат с достатъчни умения, за да използват ефективно ИКТ. Това поражда затруднения и несъответствия¹⁹ за редица работни места и професии и като цяло намалява възможностите на работната

¹⁹ Понастоящем в ЕС има около 1,9 милиона незаети работни места.

ръка на ЕС да се адаптира и да се развива на пазара на труда. От основно значение е да се инвестира в модернизиране на системите за образование и обучение, включително обучението през целия живот, особено двойните схеми за обучение. Важно е също да се улеснява преходът от училище към работа, по-специално чрез по-голям брой предложения за стажове или чиракуване с добро качество. В тази връзка държавите членки следва да приемат бързо Планове за изпълнение на гаранцията за младежта, а свързаните с тях програми за финансиране (Инициативата за младежка заетост и Европейския социален фонд) следва да бъдат финализирани възможно най-скоро.

По-добре функциониращата социална закрила е от съществено значение, за да се помогне на социалните промени и за да намалеят неравенствата и бедността с течение на времето. Следва да бъдат разработени стратегии за активно приобщаване, включващи ефективна и подходяща подкрепа за доходите, мерки за повишаване на трудовата активност, както и мерки за премахване на бедността, включително детската бедност, широк достъп до качествени услуги на приемливи цени, като например социални и здравни услуги, услуги за гледане на деца, жилищното настаняване и енергийните доставки. Връзката между социалната помощ и мерките за повишаване на трудовата активност следва да се засили чрез предлагането на повече персонализирани услуги („обслужване на едно гише“), а усилията за опростяване, както и за по-добро насочване на помощите ще спомогне за това уязвимите групи от населението да възприемат по-добре мерките и ще повиши тяхната ефективност.

Комисията определи следните приоритети:

Ускоряване на активните мерки по заетостта, а именно на активната подкрепа и обучение за безработните, подобряване на ефективността на публичните служби по заетостта и изпълнението на гаранцията за младежта.

Допълнителни усилия за реформи с цел да се гарантира, че измененията на работната заплата отговарят на производителността, като по този начин подпомагат както конкурентоспособността, така и съвкупното търсене, за отстраняването на сегментацията на пазара на труда, по-специално чрез модернизиране на законодателството за защита на заетостта, за създаването на работни места в бързоразвиващи се сектори и за улесняването на мобилността на работната ръка.

Продължаване на модернизацията на системите за образование и обучение, включително ученето през целия живот, професионалното обучение и двойните схеми за обучение.

Подобряване на функционирането на системите за социална закрила, по-специално чрез укрепване на връзката между социалната помощ и мерките за повишаване на трудовата активност чрез повече персонализирани услуги („обслужване на едно гише“) и усилията за опростяване, както и за по-добро насочване на помощите, като особено внимание трябва да се обръща на положението на най-уязвимите.

7. МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

В настоящия контекст публичните администрации в ЕС са изправени пред предизвикателството да постигат „повече с по-малко средства“, т.е. да отговарят на обществените нужди във времена на бюджетни ограничения, да подобряват деловата среда чрез предоставяне на по-качествени услуги за предприятията и гражданите и да приспособят предоставянето на услуги към нуждите на една по-цифрова икономика.

Няколко държави членки се опитват да повишат ефективността в организацията на своите администрации, включително чрез подобряване на сътрудничеството между различните равнища на държавно управление. Някои държави членки също имат възможност да укрепят административния капацитет на публичната администрация, нейния професионализъм и качеството на процеса на изготвяне на политики. По-широкото използване на ИКТ и по-нататъшното разгръщане на услугите в областта на електронното управление в Европа, като например електронните обществени поръчки, могат да допринесат за повишаване на ефективността и за намаляване на разходите от порядъка на 15—20 %²⁰. В това отношение интегрирането на националните звена за контакт, създадени като част от Директивата за услугите, в услуги за електронно управление е от съществено значение за трансграничното сътрудничество. Има още възможности за модернизиране на събирането на данъците и на други системи, например чрез предоставяне на предварително попълнени данъчни формуляри, на онлайн услуги и чрез еднократно предоставяне на данни от страна на гражданите за публичния сектор. Качествената целева финансова подкрепа, по-специално чрез Европейския социален фонд и Европейския фонд за регионално развитие, могат да допринесат съществено за модернизирането на публичната администрация. В същото време държавите членки трябва да подкрепят капацитета за публични инвестиции на националните, регионални и местни администрации, предназначени за мобилизирането на програмите по европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014—2020 г.

Налице е потенциал за опростяване на деловата среда, намаляване на бюрокрацията и подобряване на качеството на законодателството. Продължава да съществува необходимост от въвеждане на по-леки регулаторни режими, по-специално за МСП. Това включва намаляване на сложността на започването на бизнес и на големия брой изискванията за разрешение и за лицензиране. Подобряването на качеството, независимостта и ефективността на съдебните системи, включително чрез гарантиране на това, че исковете са уреждат в разумен период от време, както и модернизирането на националното законодателство в областта на несъстоятелността биха подобрили значително условията за предприятията.

На равнище ЕС опростяването и рационализирането на законодателството на ЕС се насърчава чрез изпълняваната в момента програма за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (REFIT). Вече бе постигнат значителен напредък. Комисията ще

²⁰ „Публичните онлайн услуги“ („Public Services Online“), подробен доклад за Европейската комисия относно целевите показатели в областта на електронното управление.

публикува годишна таблица с показатели за проследяване на напредъка по REFIT, която да улесни диалога по пригодността на регулаторната рамка с държавите членки, предприятията, социалните партньори и гражданското общество в най-общ смисъл. Освен това гладкото и последователно спазване на законодателството на ЕС благодарение на преминаване от 28 решения към обща рамка ще допринесе за доброто сътрудничество между публичните администрации, ще опрости развиването на дейности в единния пазар и ще направи правилата по-предсказуеми. По-активното сътрудничество между данъчните администрации е от съществено значение за борбата с данъчните измами и отклонението от данъчно облагане.

Комисията определи следните приоритети:

По-нататъшното разгръщане на услугите в областта на електронното управление и разширяване на употребата на ИКТ от страна на публичните администрации, включително за системите за събиране на данъци, както и по отношение на единните звена за контакт съгласно Директивата за услугите.

Опростяване на деловата среда и намаляване на бюрокрацията чрез въвеждане на по-леки процедури и регулаторни режими.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През последната година бе постигнат значителен напредък за връщането на Европа по пътя на по-устойчивото възстановяване. Целостта на общата валута бе запазена чрез по-голяма финансова стабилност и решителни стъпки за въвеждането на ред в публичните финанси. Държавите, изложени в най-голяма степен на финансова уязвимост, се ангажираха най-активно със започването на амбициозни структурни реформи, чиито първи резултати са видими. Повишаването на равнищата на конкурентоспособност и подобряването на производителността за създаването на устойчиви работни места остават ясни приоритети в цяла Европа.

Този годишен обзор на растежа потвърждава, че в Европа настъпват коренни промени, повече от колкото изглежда, и че реформите, които са в ход, дават резултати. Още от своето начало европейският семестър за координация на икономическата политика засили чувството за приоритет и прозрачност, като постави акцента върху националните и европейските програми за реформи. В много кратки срокове той успя да положи основите на по-тясната координация на икономическите политики между държавите членки. Процедурата при макроикономически дисбаланси помогна да бъдат установени икономическите развития, които са вредни за отделните държави членки или еврозоната, така че те да могат да бъдат спрени преди да излязат от контрол. В годишните специфични за всяка държава препоръки се установяват ключовите области, в които държавите членки трябва да направят съответните промени.

От досегашния опит става ясно, че националната ангажираност с този процес (и по-специално на специфичните за всяка държава препоръки) трябва да бъде задълбочена. Това е важно за демократичната легитимност на новата система за управление, както и за да се гарантира, че елементи на политиката, провеждана на равнище ЕС, се вземат под внимание в правилния момент в процеса на вземане на решения на национално равнище. Еврозоната също трябва да ускори координацията в някои основни области на

политиката и да не се задоволява да прави оценка на двустранните препоръки, отправени към нейните членове. Европейският съвет насрочи обсъждане по няколко от тези въпроси на своето заседание през декември 2013 г. Въз основа на своя план за ИПС и на последвалите го съобщения Комисията ще допринесе за допълнителното укрепване на процеса на Европейския семестър.

Насоките, предоставени в настоящия годишен обзор на растежа, ще бъдат обсъдени на равнище ЕС при подготовката на Европейския съвет от март 2014 г. при подготовката на следващия кръг от национални програми и специфични за държавите препоръки. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с националните органи, включително националните парламенти, другите институции на ЕС, социалните партньори и заинтересованите страни за създаването на общо чувство на ангажираност и за направляване на напредъка като част от по-общите усилия на ЕС да положи основите за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в ЕС. Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да подкрепят приоритетите, изложени в настоящия годишен обзор на растежа, и да се стремят да ги осъществят на равнище ЕС и на национално равнище.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 — ПРЕГЛЕД НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЗА ОТДЕЛНИТЕ ДЪРЖАВИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ПЕРИОДА 2013—2014 Г.

	Публични финанси				Финансов сектор		Структурни реформи					Заетост и социални политики					
	Стабилни публични финанси	Пенсионна система и система на здравеопазване	Бюджетна рамка	Данъчно облагане	Банков сектор и достъп до финансиране	Жилищен пазар	Мрежови индустрии	Конкуренция в сектора на услугите	Публична администрация и интелигентно регулиране	НИРД и иновации	Ефикасно използване на ресурсите	Участие на пазара на труда	Активна политика за заетост	Механизми за определяне на заплатите	Сегментиране на пазара на труда	Образование и обучение	Бедност и социално приобщаване
AT																	
BE																	
BG																	
CZ																	
DE																	
DK																	
EE																	
ES																	
FI																	
FR																	
HU																	
IT																	
LT																	
LU																	
LV																	
MT																	
NL																	
PL																	
RO																	
SE																	
SI																	
SK																	
UK																	

Бележка: Специфични за отделните държави препоръки за периода 2013—2014 г., приети от Съвета на 9 юли 2013 г. Кипър, Гърция, Ирландия и Португалия следва да изпълняват ангажиментите, поети по програмите на ЕС/МВФ за финансова помощ. За повече информация: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 — НАПРЕДЪК В ОСНОВНИТЕ ОБЛАСТИ ОТ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЗА ОТДЕЛНИТЕ ДЪРЖАВИ ПРЕПОРЪКИ

В настоящото приложение се съдържа тематичен преглед на тригодишния опит на това как държавите членки са прилагали специфичните за отделните държави препоръки в ключови области.

Като цяло беше постигнат значителен напредък в бюджетната консолидация през последните години, въпреки че съставът на фискалната корекция още не е благоприятен за растежа.

- Бюджетната корекция през 2013 г. беше основана главно на разходите в Ирландия, Гърция, Литва и Полша. Значителни съкращения на разходите за публични инвестиции са били извършени в Полша и Словакия. Други страни разчитат на съчетание от приходна и разходна бюджетна консолидация, като например в Белгия, Испания, Италия, Румъния и Словения. В Чешката република, Франция, Люксембург, Нидерландия, Португалия и Финландия корекцията е предимно основана на приходите.
- При консолидирането на своите финанси държавите членки масово увеличиха данъчните ставки (по-специално стандартната ставка на ДДС), а няколко от тях разшириха данъчната основа. Увеличени бяха данъците за околната среда и данъците върху недвижимата собственост, но тяхната ефективност може да бъде подобрена. Всички държави членки приеха някои мерки за предотвратяване на отклоняването от данъчното облагане и за подобряване на спазването на данъчното законодателство.
- Много държави членки увеличиха общата данъчна тежест (преки и непреки данъци, както и социалноосигурителни вноски). Положителното обаче е, че до известна степен данъчната тежест е изместена, като например реформите в облагането на недвижимата собственост и акцентирането върху непреките данъци вместо върху облагането на трудовите доходи.
- 23 държави членки вече са приели законодателство за увеличаване на възрастта за пенсиониране²¹. В много от случаите това е придружено от изравняване на възрастта за пенсиониране за мъжете и жените (Чешка република, Естония, Гърция, Хърватия, Италия, Литва, Малта, Полша, Словения, Словакия, Обединеното кралство). Много държави членки въведоха изрична и трайна връзка между възрастта за пенсиониране и нарастването на продължителността на живота в бъдеще (Кипър, Дания, Гърция, Италия, Нидерландия, Словакия). Повечето държави също предприеха стъпки за ограничаване на достъпа до ранно пенсиониране, както и до форми на продължителна безработица (напр. Испания) или обезщетения за инвалидност (напр. Австрия, Белгия, България, Дания), които са се използвали като заместител на ранното пенсиониране.

Трудностите при достъпа до финансиране остават една от основните пречки за растежа, особено за малките и средните предприятия (МСП).

²¹ За сравнение на различните възрасти за пенсиониране в ЕС вж. COM (2013) 350.

- Държавите членки предприеха мерки за преодоляване на закъсненията при плащане, за да се облекчат затрудненията с ликвидността на предприятията. Португалия, Гърция, Испания и Италия приеха планове за намаляване на забавянето в публичните администрации и за справяне с просрочените задължения.
- Все по-голямо внимание се обръща на видовете обезпечения на заеми, които отключват кредитирането за МСП, като добър пример за това е Испания. Едновременно с това се полагат все по-големи усилия за разработване на небанково пазарно финансиране, като развиването на пазара за корпоративни облигации в Дания, Естония, Италия и Португалия.
- Повечето държави членки въведоха мерки за разработване на фондове за рисков капитал. Чешката република, Германия и Испания стартират нови публични фондове за рисков капитал, а Португалия консолидира съществуващите фондове за оптимизиране на тяхното въздействие. Освен това някои държави членки, включително Естония, Нидерландия, Полша и Испания, създават „фондове на фондове“, за да стимулират възникването на пазара за рисков капитал с множество частни фондове.
- Франция обяви петгодишно данъчно облекчение за капиталовите инвестиции в стартиращи предприятия. В Германия започна нова програма за осигуряване на допълнителни финансови стимули на частните инвеститори, за да инвестират в млади и иновативни дружества.

Нужни са повече мерки на пазарите за стоки и услуги за засилване на потенциала на ЕС за растеж.

- Някои държави членки предприеха важни реформи за отваряне на сектора на услугите и увеличаване на неговата ефективност, в това число Португалия, Испания, Италия, Гърция, Полша, Словения и Чешката република. В някои страни обаче са нужни още реформи, като в Австрия, Белгия, Германия и Франция, които още не са изпълнили изцяло специфичните препоръки в тази област и трябва да увеличат своите усилия по прилагането на Директивата за услугите.
- Сумата от всички държавни бюджети за НИРД в ЕС намаля за първи път от началото на кризата през 2011 г. и в момента е по-ниска отколкото размера на този бюджет в Китай. През последните две години някои държави членки положили големи усилия в областта на НИРД (Австрия, Белгия, Люксембург, Унгария, Полша и Швеция), докато други намалиха съществено своя бюджет (Испания, Ирландия, Италия, Малта и Португалия). Повечето държави членки разшириха или въведоха нови данъчни облекчения за научните изследвания и иновациите, за да стимулират частните инвестиции. Различията в областта на иновациите се увеличават в Европа, като Швеция, Германия, Дания и Финландия са най-иновативните икономики. Няколко други страни ги настигат (Латвия, Словакия, Литва и Естония), докато други (Обединеното кралство, Полша, Чешката република, Унгария, Португалия, Румъния, Гърция, България, Малта) много изостават спрямо тях от 2010 г. насам.
- Що се отнася до енергийните пазари, 14 държави членки все още изостават с транспонирането на третия енергиен пакет. Значителни инвестиции са необходими в енергийната инфраструктура на Европа, но бяха предприети мерки за подобряване

на междусистемните връзки за газ и електроенергия (напр. електропреносни връзки между Португалия и Испания, Обединеното кралство и Ирландия и в Балтийския регион). Освен това за да се ограничи енергийното потребление, България, Чешката република, Естония, Литва, Латвия, Румъния и Словакия работят по програми за енергийна ефективност, които могат да бъдат финансирани чрез приходи от Схемата за търговия с емисии и европейските структурни и инвестиционни фондове.

- Забелязват се пречки за развитието на сектора на железопътните услуги в следните държави членки: Австрия, България, Чешката република, Германия, Гърция, Испания, Франция, Унгария, Ирландия, Люксембург, Полша, Португалия, Словения. Те са свързани с разделянето на счетоводната отчетност между органите, управляващи инфраструктурата, и железопътните дружества, използването на такси за достъп до линиите и проблеми на оперативната съвместимост.

Повечето държави членки предприеха важни реформи за модернизиране на трудовите пазари.

- Данъчните ставки за личните доходи с най-голям размер са на най-високото си ниво от 2008 г. насам. Общата данъчна тежест върху трудовите доходи се е увеличила, но държавите членки (Белгия, Дания, Финландия, Франция, Унгария, Италия, Нидерландия, Португалия, Швеция) са намалили данъците върху доходите за специфични групи работещи. Съществува тенденция на постепенно увеличаване.
- Страните с големи дисбаланси приложиха широкомащабни реформи в своите системи за определяне на заплатите, за да позволят по-голяма гъвкавост при адаптирането на заплатите. През периода 2007—2012 г. намаляването на единичните разходи за труд в сравнение с конкурентите беше съществено в страни като Ирландия, Гърция, Испания и Португалия. Текущите реформи, а именно на механизмите за определяне на заплатите, се очаква да подкрепят допълнително процеса на адаптиране в страни като Гърция и Испания.
- Испания, Италия и Франция предприеха широкомащабни реформи за модернизиране на законодателството за защита на заетостта и за преодоляване на сегментирането на техните трудови пазари. Съществени реформи бяха започнати или планирани също в Литва, Нидерландия, Полша и Словения.
- Редица държави членки засилиха и подобриха целенасочеността на своите мерки в активната политика по заетостта (АПЗ) и подобриха публичните услуги по заетостта (България, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Италия, Литва, Люксембург, Словакия, Финландия, Швеция, Обединеното кралство).
- Засилват се мерките за борба с безработицата сред младите, включително чрез създаването на „Гаранции за младежта“. Общите инвестиции в образованието и обучението са намалели по време на кризата, особено в България, Гърция, Италия, Словакия и Румъния. Модернизирането на системите за образование и обучение остава неотложен приоритет в много държави членки. Някои от тях (Чешката република, Словакия, Обединеното кралство) развиват използването на модели за финансиране на висшето образование, основани на новаторски постижения.

- Въвеждането на висококачествени стажове и двойна професионална квалификация е приоритет за много страни (Гърция, Испания, Италия, Латвия, Португалия, Словакия). Някои страни стартираха реформи за намаляване на броя на случаите на напускане на училище и за адаптиране на учебните програми във висшето образование към нуждите на трудовия пазар (Австрия, Италия, Полша). С оглед на растящата безработица, особено дългосрочната, повечето държави членки предприеха мерки за увеличаване на участието в мерки за учене през целия живот.
- В усилията си за справяне с бедността редица държави въвеждат или засилват мерките за активизиране на пазара на труда и реформират своите системи за социално подпомагане (Литва, Кипър, Дания, Гърция, Хърватия, Италия, Полша и Румъния).

Като цяло бизнес средата изостава спрямо нашите световни конкуренти.

- В отделните страни наличието на относителни слабости е различно. В Ирландия и Обединеното кралство започването на нов бизнес е лесно, но не и принудителното изпълнение на договорите. В сравнение с други държави членки срокът за обявяване в неплатежоспособност е сравнително кратък в Ирландия, Белгия, Финландия, Дания, Обединеното кралство, Австрия, Нидерландия и Германия, но защитата на инвеститорите се смята за слаба в някои случаи. Във Франция, Испания и Люксембург получаването на разрешително за строеж е тромава процедура, а в Испания и Люксембург условията за започване на нов бизнес са сложни. Принудителното изпълнение на договорите в Италия, Гърция, Малта, Кипър и Словения се смята за скъпоструващо и бавно.
- Според последния доклад за конкурентоспособността на ЕС, основан на редица показатели, страните със средни и изоставащи постижения са подобрили своята бизнес среда най-съществено след 2007 г., докато водещите страни са паднали по-надолу в класацията или са постигнали съвсем слабо подобрене. Това означава, че въпреки съществуващите значителни разлики в ЕС се наблюдава цялостно уеднаквяване на постиженията и практиките.